

Előfizetési árak:
 egy évre 8 kor., fél évre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másoknál áras szoriat.
 A lap megjelenti minden adó-
 törtéket.
 Felelős szerkesztő:
FRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adódnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hova a lap anyagi részét illető közle-
 mények az előfizetési összegek küldendők.
 Kiadóhivatalos:
FUCHS ANTA L.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KOZONSEGENEK HETILAPJA.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk, a „Közérdek” f. évi augusztus hó 1-én *nyolczadik* évfolyamának harmadik negyedébe lépett s amely szerényen és öntudatosan tekinthet vissza multjára, ép oly szerényen és bizalommal tekint a jövőbe.

Két kötelességet vállalt a multban magára s ezt a két kötelességet lelkiismeretesen fogja a jövőben is teljesíteni.

E két kötelesség: **a tárgyilagosságság s a valódi szabadelvűség hirdetése.**

Két czélt tűzött ki maga számára a multban s e két czélnak az elérésére szenteli minden erejét a jövőben is.

E két czél: **a község és a társadalom egészséges fejlődésének előmozdítása.**

E két kötelességet teljesítve, e két czél felé törekedve, a „Közérdek” mindenkor és mindenkivel szemben megtartotta a jó ízlésnek, a tapintatnak s az irodalmi műveltségnek a hangját, s ezt a jövőben sem fogja megváltoztatni. Éppen azért *Ujpest lakosainak csak olyan érdekeiért emeli fel szavát, amelyek jogosnak, méltányosnak s a közös érdekeibe nem ütköznek;* s éppen azért *a kellő értékre szállít le minden jótalan igényt, minden öncédek sugálta ténykedést s igaztalan eljárást!*

A „Közérdek” tehát csak azon polgártársaknak a támogatására számít, kik az igazságnak és a valódi szabadelvűségnek, a műveltségnek és a valódi testvériségnek a barátjai és hívei. Ezek támogatását és pártfogását kérjük ez alkalommal is midőn új előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára:

egy évre — — — — — 8 kor.,
 fél évre — — — — — 4 kor.,
 három hónap — — — — — 2 kor.,

mely összeg a lap kiadóhivatalába, **Fuchs Antal és József** könyvnyomdájába, **Ujpest, István-utca 9. szám** küldendő.

Hazafias hűszellel:

a „Közérdek” szerk.- és kiadóhivatala.

Tuberkulózis és iskola.

Ujpest, szeptember 3-án.

A közegészségügyi kérdések között ma a tuberkulózis, amelyet *meg kell előzni, a hol csak lehet s gyógyítani ahol kell:* a legfontosabb.

Azon küzdelemnek, mely a tuberkulózis megelőzésére irányul, meg kell a gyermek életének első pillanatától kezdve kezdődnie, a mikor anyja védő szárnyai alatt, a kis gyermek szervezete, fejlődésének legelőkelőbb korát éli. A táplálkozás és lakás, ugyiszintén a bőrápolás higiéniájának kérdései itt tolnak előtérbe.

Az *iskolába járás* a gyermekek első nyilvános szereplése, első eset, a mikor sok-sok egykoru társával egyforma munkát, egyforma légkörben kell végeznie.

Joggal lehet követelni, hogy az iskola, amelybe mindenkinek, gazdagnak és szegénynek járnia kell, mindenkép biztosítékát adja annak, hogy ott, benne és általa, a tuberkulózis éppoly kevésbé terjedjen, mint más betegség, vagy legalább is biztosítékát adja annak, hogy mindenképpen küzd ellene.

Azt bajos megakadályozni, hogy tüdőbeteg vagy másféle nyitott esontmirigy-gümőkórban szenvedő tanuló ne kerüljön az iskolába, még a leggondosabb orvosi felügyelet mellett is, amelyet pedig éppen az elemi iskolákban, a népiskolákban nélkülözünk, pedig Magyarország volna az első állam, mely iskola orvosokat alkalmazott és eddig még mindig az egyedüli, amely az iskola orvosokat kiképezi.

Ha tehát azzal a ténnyel számol-

nunk kell, hogy az iskola levegőjébe a tuberkulózis-baktériumok bele juthatnak, viszont az iskola építkezésének és berendezésének olyannak kell lennie, hogy a baktériumok csakhamar elpusztuljanak. Sarkalatos tételek e tekintetben a jó levegő, a nap besütése és a porképzés megakadályozása, illetőleg a por eltávolítása ártalmatlan módon.

Annál nagyobb súlyt kell ezen tételekre fektetnem, mert következetes keresztülvitelük által az iskola nemcsak közvetlenül véd hanem közvetve is, az iskola példája folytán lassan, de biztosan terjedni fog ezen elemi föttételek végrehajtása a fölötte konzervatív néptömegben is. A nagy ablakok, a friss, tiszta levegő előbb-utóbb meggyeri az ő tetszésüket is.

Ezen negatív irányu munka mellett az iskola földadata pozitív irányban is küzdeni. Kétségtelen, hogy a gyöngye szervezet hamarabb esik tüdővészbe, mint az erős, jól fejlett. A szülői házzal versenyezve, a tanulók *lesli nevelésére* mentől nagyobb súlyt kell tehát helyezni.

Mindenek előtt, a középiskolák példájára, meg kellene a játékot engedni az elemi iskolákban is. Meg még akkor is, ha csak a sokak által vadnak szidott labdarugást játszanák a fiaink, ami azonban nem vad, de ha tényleg az volna is, minden orvosnak még akkor is, a legmelegebben kellene a játék érdekében sikra szállani s a községek től játék-tereket kellene követelni.

Egyéb sportok is megérdemlik a fejlesztést, ugyiszintén egyéb intézkedéseket is lehetne tenni (csak az iskolafür-

TÁRCZA.

Egy becsületes ember.

— Elbeszélés —
 Írta: Szendrői.

Egy komor őszi napon, az alkonyat perzeiben gondolatokba merülten állott szerény lakásának ablakánál Beregi Andor, Beregfalva nagyközségnek az orvosa s a ház előtt elvonuló országútra szögezte tekintetét, mintha ama száraz leveleket számlálgatta volna, a melyeket a szél sópórt az uton tovább és tovább.

Az igazat megvallva semmit se látott a szél játékából, de annál inkább érezte, hogy az őszi tájkép, hervadó leveleivel s a morgorva sötét felhőkkel, az ő lelki állapotának, hangulatának, életének tökéletes hasonmása.

Sóhajtvá fordított hátat az ablaknak s a mit maga előtt, a szobájában látott az sem vidámíthatta föl. A szomorú, szegényesen butorozott otthon arról tanuskodott, hogy falai között gond és bu lakozik.

A falak festése, az ablakok függönyei, a butorzat szövete, a szőnyegek szépek lehetnek valaha, de oly régen, hogy az orvos, már csak mintegy álomképre emlékezik arra a multra vissza. A nyomoruság csak lassan, nagyon lassan költözött be a házába, de annál biztosabban kerítette hatalmába, annál biztosabban győzte le erejét, bátorságát.

Beregi Andor, a sápadt arzu szikár testalkatu, kopottas ruháju orvos, lassan, fáradtan ereszkedett le karosszékebe s helyzetét fölött gondolkozott.

Nem először tette ezt, de még soha sem oly reménytelen állapotban, mint a mai.

Minden szerenésatlenségét annak köszönhette, hogy tetőtől talpig becsületes ember volt.

Becsületessége keserítette el az életét ez szerezte az ellenségeit, ez okozta mellőztetését, ez idézte elő szegénységét.

Már fiatal korában kellett tapasztalnia, s a saját kárán kellett megtanulnia, hogy a világ a becsületességet s az igazmondást nagyon kevésbé becsüli. Legközelebbi rokonnainak, nagynénjének, a gazdag Beregi Anna aggleányának a költségén végezte tanulmányait. Jogásznak kellett volna lennie, de ő az orvosi pályához vonzódott. Ha — a köznapi fogalmak szerint — okos ember lett volna, akkor nagynénje kívánságához alkalmazkodik s nemesak a kegyét, hanem a vagyonát is biztosította volna maga számára, Andor azonban nyíltan kijelentette, hogy nem lesz jogász, hogy orvos akar lenni habár tudta, hogy Beregi Anna gyűlölte az orvosokat, hogy orvosnak a háza küszöbét átlépni soha sem volt szabad.

— Bolond vagy Andor! mondá röviden. Tökéletes bolond. Eddig én segitettelek, ezután csak az Isten segítségére számíthatsz.

E kijelentés után tényleg a saját erejéből kellett magát fentartania. A nagynéni ajtaja és pénzes szekrénye, tényleg bezárult előtte.

Beregi Antalra sanyaru évek következtek. Ehezett-fázott de az orvosi oklevelet megszerezte. Nagy küzdelemmel bár, — de ezéjét elérte. Meglehet, hogy Beregi Annának imponált a fiatal ember küzdelme, meg lehet, hogy szívében még maradt egy kis gyöngédség a hálátlan és önfejű bolond iránt, elég az hozzá, „Doktor” Beregi egy reggel azon öröndetes hírre ébredt föl, hogy nagynénjét megszállotta a nagylelkűség s kész őt ismét keblére ölelni.

Andor öröme azonban nem sokáig tartott. A kibékülés ára oly nagy volt, hogy azt Andor nem vala képes megfizetni. A nagynéni ugyanis azt kívánta, hogy nősüljön meg s unokanővérét Szathmáry Agneszt, a ki Beregi Anna házában növekedett föl, vegye feleségül.

A szándék s a czél elég világos volt.

Szathmáry Agnesnek és Beregi Andornak a nagynéni hátra levő napjait kellett volna felderítenie s azután a vagyonát kellett volna élvezniök.

Fényes kilátás, irigylésre méltó sors, mert a nagynéni nagyon gazdag és nagyon beteges volt, Agnes pedig szép és kedves leány.

Beregi Andor azonban másként vélekedett. Még csak kibuvót sem keresett. Ószintén bevallotta, hogy még tanuló korában beleszeretett egy nagyon szegény leányba, azzal el is jegyezte magát s nemsokára feleségül is fogja venni.

A nagynéni jó ideig némán s merev tekintettel bámult Andorra, azután így szólott:

dőkre emlékeztetek). De én csak nagyjában jelezni akartam a két főirányt, melyekben az iskola dolgozhat: a fertőzés lehetőségének kizárásában és a testi ellenállóképeség fokozásában. Hátramarad azon kérdés érintése, vajjon az iskola nem cselekszik-e helyesen, ha magáról a gümőkorról, főleg terjedése és leküzdése módjáról fölvilágosítja tanítványait, kik ismereteiket részint azonnal elviszik a szülői házba, részint későbbi életkorukban fölhasználhatják.

Ott, a hol fejlettebb ifjakkal van dolgunk, a középiskolák magasabb osztályaiban, föltétlenül szükségesnek tartom a fölvilágosítást, nemesupán a gümőkört illetőleg, hanem az összes fertőző bajokra vonatkozólag. Kimondhatatlanul fontosnak tartom, hogy azok, a kik mint az intelligencia emberei egykoron polgártársait vezetni fogják, azok érdekeit figyelemmel kísérni tartoznak, tiszta fogalmakkal bírjanak ezen bajokról. Ne gondolják azt, hogy hagyományt meghülésből, tudógümőkört pohárnyi hidegvíz ivástól lehet kapni. A középiskolákban — a közép kereskedelmi iskolák kivételével — az egészség tanrendkívüli tantárgy. Arra kell törekednünk, hogy rendes tantárggyá nőjje ki magát.

Másképpen áll a dolog a népiskola tanulóival, a hová minden gyermek köteles járni. Hasznos ismeretek ezton sokkal nagyobb körre hatnak, csak hogy mindezeket, még az egészségre és betegségre vonatkozókat is, csak a tanító van hivatva megadni. Betegségek tárgyalásába a népiskola keretében bebozsátkozni nem lehet, teljesen elégségesnek kell nyilvánítanom, ha az egészséges életmódról és a legkirívóbb ártalmakról, mint a milyen az alkoholizmus kapnak a gyermekek némi utbaigazítást.

Sokat lendíthet e téren a tanító saját jó példája, mert minden gyermek akaratlanul utánozza a felnőttest, a kivel érintkezik és ha több van, azt, a ki neki jobban imponál. Hiába prédikál a tanító a szesz ellen, ha maga is felönt a garatra. Hiába figyelmeztett a kiköpés

esetleges ártalmas voltára és írja elő a kéznek a száj elé tartását és a köpődény használatát, ha maga nem cselekszik hasonlóképpen. Szépen beszélhet a jó lakásról, a magas ablakokról, a melyek nyithatók is, ha a saját háza csak olyan mint a többié, kutjához a szemétdomb, pöczegödör, istálló stb. csak olyan közel van, mint más parasztember házában. Egészségtani ismeretek tanítása népiskolában megfelelő példaadás nélkül keveset ér.

Midőn röviden jeleztem volna, hogy az iskolában mily módon lehet dolgozni a tudóvész ellen, hangoztatni kívánom, hogy a zsenge ifjkorban, 10 — 20 évesek között is, van gümőkör elég, csak utána kell járni a dolognak, s így a megelőző kérdések megördemelnék, hogy egész terjedelemben kidolgoztassanak a szükséges intézkedések fogantatása érde ében.

Juba Adolf dr.

A köpenyeg.

— Karczolat. —

Szeretjük a magyar legényben a — virtust!

Megboesátjuk még neki azt is, ha csupa virtusságból folytonossági hiányt idéz elő másnak a — bőrén.

De mikor valaki nagy hetykén azzal a kiáltással áll a kaszálók közé, hogy:

„Vagyok olyan legény mint te,

Vágok olyan rendet mint te!” . . .

s azután rendek helyett csak a saját bokáit, a saját lábszárait vagdossa össze: az ilyen legénynyel nem tudunk mást csinálni, mint hogy . . . lesajnáljuk.

Igy vagyunk az „Ujpesti Hírlap” legújabb cikkkezőjével: Sz. L.-el is, aki azon meggyőződésben él, hogy Zsoldos János nemesak hivatalt, hanem eszt is adott neki.

Hogy ezen meggyőződésnek üres önhietség az alapja, bebizonyítjuk a következőkkel:

Sz. L. átolvasta a „Közérdek” mult számának a „Koldusok”-ról irt cikkét s dijnoki lelke dühbe gurulván, berohant a *Tauszig* család régiségtárába, kiragadott onnan egy Egyiptom termő földjén kiesorbult, a Vörös-tenger vizétől megrozsdásodott kaszát

ves, öltözete egyszerű, de esinos volt. Ma kopottas ruhában járkált, szava érdesen és keményen hangzott, fénytelen szeméi beesetek, s piros arcának gödröcskéiből ráncok fejlődtek, a folytonos gond korán megöregítették s a lét küzdelmei közepette nem sokat törődhetett a külsejével.

Beregi Andor még ott harapdálta a karosszékben ülve a bajusza végét, midőn az ablak alatt háza felé igyekezett a két fia. Az iskolából jöttek a esetetek s mint a rosszul táplált gyermekek általában, mindig éhesek valának.

Hallotta nejének kifakadásait, el volt rá készülve, hogy rányitja az ajtót s „pénzt” fog kérni.

Pézz-pézz! borzasztó szó, mikor az embernek pénze nincs. Tegnap adta oda az utolsó forintját az asszonynak s azóta még egy fillért se látott.

Homlokán kiüt a veriték! A hitel, a kölcsön gondolata kergetődzőtt az agyában.

Kitől kérjen ő kölcsönt? Hiszen egyetlen ember sines a községben, a ki nem tudná hogy Beregiék a templom egerénél is szegényebbek, mert már a reménnyel sem táplálkozhatnak!

Andor kinosan nyögött s szeméit sovány kezeivel takarta el.

Sokszor el akart már Beregfalváról költözni. Más községben talán belebotlik a szerencse. De hát mivel és hogyan költözzék el? Mikor már a mindennapi kenyérre se telik.

(Folyt. köv.)

s neki rontott lapunk felelős szerkesztőjének s a „Koldusok”-ról irt cikkének oly ügyetlenül, hogy megérdemelné, miszerint Zsoldos János okosabb dijnokkal eserelné ki, vagy legalább a napidijait szállítaná le büntetésül.

Avagy nem hétországgra szóló ügyetlenség az, mikor valaki lapunk felelős szerkesztőjét és a „Koldusok”-ról irt cikkét leakarván kaszálni, a következő kijelentéseket teszi:

„A koldus ügy . . . nagy gondot okoz . . . különösen nálunk, ahol a lakosságnak nagy része önmagát fenntartani nem tudja”.

„Nem tagadhatjuk azt, hogy az igazolt koldusokon kívül több olyan koldus van, akik igazolással nem bírnak”.

A pléh-rendszer ma már tényleg nem felel meg”.

No kérem, ugyanezt állította lapunk felelős szerkesztője is a „Koldusok”-ról irt cikkében és Sz. L. mégis azt meri kérdezni: „Hol van tehát az igazság Brankovics ur cikkében?” s azt meri rá felelni: „Sehol!”

Hát nem vakmerőséggel párosult ügyetlenség s ügyetlenséggel társult vakmerőség ez?

Igazán sajnáljuk az előjáróságot ha védelmével Sz. L.-t megbizta s az ellenünk való kirohánásra felbiztatta, de még jobban sajnáljuk, ha megbiztatás nélküli ügyetlen kirohánásáért rendre nem utasítja.

Hogy a „Szegényügy-osztály vezetője már régen előterjesztést tett ennek a koldusügynek a javítására” . . . ezt lapunk felelős szerkesztője igen jól tudja s ha Sz. L. csak egy hajszállal is tovább látna az orránál, akkor észre vette volna, hogy „A koldusokról” című cikk éppen a szegényügy-osztály vezetője által tett előterjesztés érdekében s azért íródott, hogy az ő előterjesztése ne jusson a vágóhíd, a közvilágítás, a tűzörtség, a közegészségügy, a szabályrendeletek módosítása, a fizetés rendezés tárgyában tett előterjesztések sorsára, miután a koldusügy rendezése annyiban sürgősebb valamennyi ügynél, amennyiben az igazolással ellátott s igazolás nélkül kéregető koldusok napról-napra agyonzaklatják a nyílt üzletek tulajdonosait és a lakosságot.

Hogy mit érdemel az, aki a vezetője érdekében irt cikket megtámadja: annak a megítélését az okos emberekre bizzuk!

A községközi szokás szerint bizonyára rendkívüli jutalomban fog Sz. L. részesülni, annál is inkább, mert Sz. L. lapunk felelős szerkesztőjére is kiöltögette — megbiztatásból vagy a nélkül — a nyelvét.

Hogy lapunk felelős szerkesztője és a köpenyeg, mit tud és mit nem tud, hogy köpenyegét mikor és merre forgatja: annak a megítélésére Sz. L. értelmi képzettsége annál kevésbbé illetékes, mert Sz. L. önmagát sem ismeri s nem látszik arról sem bírnai tudomással, hogy jó maga köpenytelen lévén, szellemi meztelenségét nagyon is elárulja.

Végül figyelmébe ajánljuk Sz. L.-nek, hogy: „Megmondta már Ben Akiba”, — akit nem követni, nagy hiba, — „hogy a fiataloságnak a szerénység a legszebb ékesége”. Amidőn Sz. L. dijnok ur magát *karaváná* minősítette s az ugatást ránk bizta, olyan szerénytelenséget követett el, amelynek jellemzésére a „Közérdek” művelt szótárában nincs kellő szó s amelyet kénytelenek vagyunk a *faji-arroganciának* a számlájára írni.

Egyébiránt Sz. L. ur meg fog győződni nemsokára, hogy nemesak ugatni, hanem *harapni* is tudunk.

A község előjáróságának pedig ajánljuk, hogy ha már a dijnokaiból nem tisztviselőket, hanem ujságírókat nevel az adózó pol-

gárok költségén, akkor jövőben Sz. L.-nél ügyesebb harczost küldjön ki, a „Közérdek” ellen, hiszen vannak okos és művelt díjnokai is! *Lerd.*

Zarándoklás Rákóczi sirjához Konstantinápolyba.

II. Rákóczi Ferenc és szabadságharcza emlékeztetének ünneplésétől zeng az ország, Kárpátoktól az Adriáig.

Dicsőítjük a magyar szabadság legeszményibb vezérlő fejedelmének a világtörténelemben páratlan nemes jellemét; kiállítást rendeztünk a daliás kurucz korszak ereklyéiből; szobrot emelünk nemzeti eszményképünknek; törvényezikbe óhajtjuk megörökíteni hazánk és nemzetünk megmentése körül szerzett elévülhetetlen érdemeit.

De érezzük, hogy mindezzel nem róytuk le a hála és kegyelet adóját Rákóczi emléke iránt. A nemzeti ünneplés teljességéből hiányzik valami: a legmagasztosabb kegyelet-nyilvánítás, — és sóhajtásunk elszáll messze keletre, hol a dicső szabadsághős és vértanu-társai idegen földben porladoznak.

„Megújulnak a nemes magyar nemzet régi sebei” és feljül a nemzet régi hő kivánsága; hogy a szentelt hamvak haza hozassanak és nemzeti pantheonban öríztessenek. De míg ez beteljesedik: *Rákóczi konstantinápolyi sirja legyen a magyar nemzet bucsujáróhelye.*

A szabadságharcz emlékűnepe mindenfelől kegyeletes vágyakozást kelt a honfiszivekben elzarándokolni a szentelt hamvakhoz, hogy ott ihletet és új erőt merítsünk nemzeti eszméinkért folytatott küzdelmeinkre, s hogy sirja fölött imát rebegjünk a legdicsőbb szabadsághős nemes lelke dicső eszméinek teljesevéért.

Ezen országSZerte érzett óhaj megvalósítása végett f. évi október elején *nemzeti zarándoklatot rendezünk Konstantinápolyba*, hol a lazaristák galatai templomában, a magasztos lelkű *Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc és fia József*, valamint gróf *Berecsényi Miklósné, gróf Csáky Krisztina* stb. aluszszák örök álmukat.

Fel akarjuk keresni a közeli Kis-Azsiában *Thököly Imrénének* a „kurucz király”-nak és *Guyon Richárdnak* az 1848—49-iki szabadságharcz hős tábornokának, a nagy *Berecsényinek* és a hű *Eszterházy Antalnak*, *Sibirik Miklósnak* stb. sirját.

Megnézzük Konstantinápolyban a keleti tündérmesekre emlékeztető esodás-mémlékeket s köszönetet mondunk a török szultánnak és Törökországnak nemzeti hőseink iránt tanúsított nagylelkűségéért.

A kik ebben a Rákóczi dicső szellemének szentelő nemzeti zarándoklatban részt óhajtanak venni: jelentkezzenek az előkészítő bizottság irodájában (Budapest, Kishid-uteza 4.), a honnan részletes tervrajzot kaphatnak.

A Rákóczi-zarándoklat előkészítő bizottsága:

Dr. Thalgy Kálmán tb. elnök. *Vánbéry Armin*, elnök. *Br. Nyáry Jenő*, a főrendiház háznagys. *Dessewffy Arisztid*, a képviselőház titkára. *Dr. Szádeczky Lajos*, egyetemi tanár. *Wosinszky Mór*, apátplébános.

H I R E K.

— **Személyi hírek.** *Wolfner Tivadar* kerületünk országgyűlési képviselője családja látogatására Ischlbe utazott, a honnan csak f. hó 10-én fog visszatérni. — *Illek Vince* apátplébános s iskolaszéki gondnok Balaton melletti birtokáról Bogláról hazaérkezett. — *Mády Lajos* ev. ref. esperes Abbáziából hazaérkezve, egyháza és esperessége vezetését átvette.

— **Kitüntetés.** A király *Polner Lajos* gödöllői ügyvédnek, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi czímet adományozta. A legfelsőbb kitüntetés alkalmából mi is melegen üdvözljük!

— **A közegészségügyi bírságok** eddig felette zavaros módon számoltattak el. — Ezen zavarok elkerülése és az elszámolás egyszerűsítése szempontjából a vármegeye alispánja elrendelte, hogy az 1903-ik év második felétől kezdve a közegészségügyi kihágások miatt kirótt bírságok a egyes kihágási bírságok között számoltassanak el.

— **Törvényhatósági-ut Budapest és Rákospalota közt.** Rákospalota, — amint a „Rákospalotai Közlöny”-ben olvassuk, — egy olyan törvényhatósági-ut létesítésén (Erzsébet királyné- és Rókus-ut összeköttetésén) fáradozik, amely a községet a székesfővárossal közvetlenül összeköti. Az ügy tanulmányozására egy bizottság küldetett ki s ezen bizottságnak jelentése alapján a község képviselőtestülete elhatározta, hogy ennek a nagyon fontos s Rákospalota anyagi érdekeit közelről érintő dolognak megvitatása tárgyában a környékbéli szomszédos községek bevonásával f. évi október hó 1-én gyűlést fog tartani.

— **A tüdővész pusztítása hazánkban.** A magyar birodalomban a f. év június havában 6191 egyén halt el gümőkórban. E tekintélyes számhoz Budapest fővárosa 228 egyénnel, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye pedig 285 egyénnel járult. A belügyminiszter jelentése szerint 1901-ben Magyarországon 70.731 egyén halt el tüdővészben.

— **Higiénikus iskola.** Mai vezérezikkünkkel kapcsolatosan megemlítjük, hogy egy higiénikus iskola (L'Ecole de l'Estérel) nyílt meg a francia Rivierán Cannes szomszédságában, Mandelieuban. Középiskola ez, ott a tengerparton, azzal a programmal, hogy a nevelést ne egyoldaluan szellemileg, hanem igenis a test lehető racionális együttfejlesztésével végezze. Az iskola mottója, melyet prospektusában kifejt, ez: „Az élet harcára erős szervezeti egyéneket óhajt az iskola adni Franciaországnak. Sok napfényt, sok szabad levegőt, erősítő vizkurát fog nyújtani növendékeinek s ezzel érrendi el kétségen felül üdvös programja megvalósítását”.

— **A vasuti tisztképző tanfolyam.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a vasuti tisztképzőtanfolyamon a legközelebbi 1903. 1904. tanévtől kezdődő érvénnyel több tanrendi módosításon kívül a hallgatók felvételére nézve azon szabályt létesítette, miszerint elvileg esupán oly jelentkezők veendők fel, kik már legalább 10 hónap óta vasuti szolgálatban állanak, a tanév alatt is ebben, illetve vasutjuk ellátásában maradnak és felettes igazgatóságuk részéről, mint a vasuti szolgálatra minden tekintetben alkalmasoknak bizonyult egyének felvételre ajánlatnak. Magántanulók felvételét egyidejűleg végleg beszüntette.

— **Az újpesti ipartestület** f. é. augusztus hó 30-án *Farmathly István* elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a tagok rég nem tapasztalt nagy számban jelentek meg. A közgyűlés mindenekelőtt a betegsegélyző pénztár igazgatóságába rendes tagul: *Csepreghy Pált*, *Bajusz Sándort*, póttagul: *Tollár Györgyöt*, a felügyelőbizottságba rendes tagul: *Khész Jánost*, póttagul: *Zatykó Györgyöt* választotta meg. A tárgysorozat második pontja az iparhatósági biztos *Brankóvics György* felszólalása után, a napirendről levétetett, miután a közgyűlés a betegsegélyző pénztár vezetésére és szervezésére nézve állást mindaddig nem foglalhat, amíg az e tekintetben beadott fellebbezések végelintőzést nem nyertek. — Hogy az előjáróság, az ipartestületnek az országos szövetségbe való belépését még nem jelentette be: a közgyűlés tudomásul vette. Az ipartestületi előjáróság azon jelentése, hogy a gazdasági és iparkiallítás, Újpest vidékének a bevonásával, 1904. évi augusztus hó elején rendeztetik és hogy eddig községünkben 220 kiállító jelentkezett: a közgyűlés által tudomásul vétetett. Az ipartestületi előjáróságnak azon indítványát, hogy a testület titkára részére, aki már 12 év óta lelkiismeretesen szolgálja a testületet, egy alap létesíttessék, amely munkaképtelenség esetében volna kiszolgáltatandó: a közgyűlés 47 szótöbbséggel elvetette. A közgyűlés végre hozzájárult ahhoz, hogy az iparostanonez-iskolában a tanítás este 6 órától 8-ig tartassék; hogy a rajzeszközök, írószerek, könyvek használatáért tanonezonként 2 korona fizetessék és hogy a cipész-tanonezok rajzórája úgy mint eddig vasárnap, esetleg hétfőn este tartassék. Ezzel a közgyűlés véget ér.

— **Egészségügy.** Újpest területén f. é. augusztus 19-ig a fertőző betegségek közül a vörheny: 13 esetben, a hasi hagymáz 1 esetben fordult elő.

— **Gyujtogatás.** Mult hó 30 és 31-ki közötti éjjelen kigyuladt *Angyal Kálmán* Ószuteza 89. számú háza s a padlás egyrésze leégett. A tüzet nagy munkával elfojtották s a vizsgálatnál petroleumba áztatott rongyokat találtak a padláson. E rongyokkal gyujtották föl ismeretlen tettesek, a házat. A rendőrség keresi a gyujtogatókat.

— **A betegsegélyző pénztári tagok**, kik csuzos betegségben kószvényben, izületi izzadmányban stb. szenvednek a sopronmegeyi Balf fürdőben olesó fürdői gyógykezelésben részesülhetnek. Balfon ugyan is, a póstyénhez hasonlóan egy munkás szanatorium áll fenn, mely 100 beteg befogadására alkalmas s a melyben a beteg nyáron 1 K 96 fillér télen 1 K 16 filléres napidij fejében teljes ellátást (lakást, kiszolgálást, fűtést, világítást, reggelit, ebédet, vacsorát és fürdőhasználatot nyer) Az orvosi gyógykezelésért tekintet nélkül a fürdőhelyen való tartózkodás tartamára 6 korona fizetendő. A szanatorium lakói a gyógyszerek, kötszerek beszerzésénél a fürdő gyógytárban 25%-kos a villamos víz, villamos fény, idegfürdő vagy hideg vízgyógyimód igénybe vétele esetén ezen fürdők árai után 50%-kos kedvezményben részesülnek, mire az újpesti betegsegélyző pénztár figyelmét felhívjuk.

— **Iskolai értesítő.** A *Wagner Manó*-féle rákospalotai nevelő és tanintézetben, mely *nyilvános főgymnásium*, polgári és elemi fiúiskolából áll, a beiratások f. é. szeptember hó 8-káig mindennap d. e. 9-től 12 óráig eszközölhetnek. A beiratási díj az elemiben 4 K, a polgáriiban 10 K, a gymnasiumban 20 K. Az évi tandij az elemiben 40 K, a polgáriiban 60 K, az I—IV. gymnaziális osztályban 100 K. A V—VIII. gymnázium osztályban 160 K. Megjegyezzük, hogy a vallás- és közoktatási miniszter a *főgymnásium VIII. osztályát is főruházta a nyilvánosság joggal*, és hogy szegénysorsu de jó tanulók tandijengedményben részesülnek.

— **Halálozás** *Csillag Lajos*, akadémiai festőművész, 48-as honvéd tüzértiszt f. évi augusztus hó 30-án 75 éves korában jobblétre szenderült. Hült tetemét nagy részvéttel kísérték ki az újpesti temetőbe.

— **Nyári táncestély.** Az újpesti izraelita hitközség védnöksége alatt álló „Újpesti izraelita iparos- és kereskedő ifjak szeptember hó 6-án díjtekézzel egybekötött nyári táncestélyt rendez. Kezdeté este 6 órakor.

— **Rövid hírek.** *Hosszu József* lovászmester Kaposztásmegyeren ugratás közben leesett lováról s agyrázkodást szenvedett. — A Károlyi-kórházba vitték, a hol m. hó 30-án meghalt. — *Matyko László* rendőrelőrt mult hó 30. és 31-ike közötti éjjelen a rákospalotai Imre-utczában garázdálkodó emberek egy összeszurkálták, hogy életéhez nagyon kevés a remény. A rendőrségnek sikerült a tetteseket *Siskó László* gyári munkás, *Fritz Béla* mázolósegéd, *Bere András* napszámos és *Siskó József* gyári munkás személyében kinyomozni és letartóztatni. — A *Boeskay-uteza* 20-ik számú házban öngyilkos szándékkal marólugot ivott *Barth Erzsébet* husz esztendőes eseléd. A leányt, ki súlyosan megsérült, a gróf Károlyi-kórházba vitték. — *Tomics Pál* hatvannégy éves napszámos az Erzsébet-uteza 18. számú házban levő lakásán konyhakéssel hasbaszurta magát. — A szerencsétlen ember egy félórai szenvedés után belehalt sebébe. Holttestét a halottasházba vitték.

— **Falb jósata szeptemberre.** Szeptember havára bőséges lecsapolásokat jósol Falb. Második hetében számos zivatar várható, mely után a hőmérséklet sülyedése következik be. Általában véve szeptember hava melegebb lesz augusztusnál.

— **Labdarugás.** A Magyar Atlétikai Klub vasárnap délután a Népszigeti Labdarugó-csapattal mérkőzött az Újpesti Torna-Club pályáján. A Népszigetiiek győztek 3:1 arányban.

— **Galamblovésznet Rákospalotán.** Az országos vadászszövetség f. évi szeptember 6-án és 8-án Rákospalotán (Parkvendéglő) totalizátorrel kapcsolatos országos galamblovésznetet rendez. A lovésznetek délután 3 órnkor veszik kezdetüket. Szeptember 8-án délután 3 órakor a *Solyomvadászat* bemutatása lesz. Este a Parkvendéglőjében dijkiosztás, közös vacsora és táncz. Belépti díj 1 korona. Oltözék utezai. Műsor: Első nap

szeptember hó 6-án vasárnap. I. *Megnyitő verseny.* Lőállás 1 korona. Díjak: bronz érdemérem és oklevél. 2 hiba kizár. II. *Vadászverseny.* Lőállás 2 korona. Díjak: ezüst érdemérem, bronz érdemérem. 1 hiba kizár. III. *Szövetségi verseny.* Lőállás 3 korona. Díjak: nagy serleg és ezüst érdemérem, kis serleg. — Második nap szeptember hó 8-án kedden. IV. *Akadály-verseny.* Lőállás 5 korona. Díjak: Szövetségi érdemkereszt, ezüst érdemérem, 1 hiba kizár az első díjból. V. *Champion-verseny.* Lőállás 10 korona. Díjak: Champion érdemkereszt, ezüst érdemérem. 1 hiba kizár. VI. *Vadász-versenye.* Tetszés szerinti téttel és díjjal. A közönség számára rendelkezésre áll 1 koronás totalizátor.

I R O D A L O M.

**Napoleon és a magyarság.* Napoleon világhódító tervében egy pillanatra szemet vetet Magyarországra is. Bécs követe, Andreóssi tábornok értesült a magyar viszonyokról és elhatározta, hogy ellentétet támaszt a nemzet és királya közt. Tudta mennyire szíven fekszik a magyarnak hazája függetlensége s ha nem esatlakoznak is hozzá gyöngítheti a esászárt azzal, hogy bizalmatlanságot kelt benne a magyarok iránt. 1809. május hó 15-én Schönbrunból proclamációt bocsátott ki a magyarokhoz, melyben tudatja Bécs elfoglalását. „Gyülekeztek össze Rákos mezejére, régi Óseitek szokása szerint, tartsatok ott igaz Nemzeti gyűlést és adjátok tudtomra végzéseiteket. „De a magyar nemesség ellenségét látta a francia revolúcióban, rettegett a jobbágy felszabadulástól és polgári egyenlőségtől, úgy, hogy semmiféle ígérlet és kecsgetés nem tudta volna Napoleon táborába esalni.

Ennyi volt Magyarország érintkezése Napoleonnal.

Erről ír a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 193. füzeté.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marezali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbörkötésben 16 kor. füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, Üllő-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján, havi részletfizetésre is.

Kiadó uri lakás.

A Király-utca 20. sz. házban 4 (esetleg 5) szoba, előszoba, eselédzsoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba, eloset, pineze és padlásból álló, légszuszvetétkkel ellátott lakás, nagy kerttel, tágas, magas és szellős szobák és mellékhelyiségekkel november 1-re, esetleg hamarább kiadó.

Az épület két 2 szoba, előszoba, konyha és kamrából álló lakással könnyen átalakítható.

Bővebbet Grünfeld Ármán építésznel, Ujpest, Gyár-u. 45. sz., vagy Árpád-ut 90. sz.

Árpád-ut 4. sz. házban

üzlethelyiségek lakással s még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadók.

Egy jó házból való fia könyvnyomdánkban tanonczul felvétetik.

Okleveles tanító.

a ki sok évi gyakorlattal bír, kedvező feltételek mellett elvállalja közép- és elemi iskolai tanulók, esetleg felnőttek oktatását. Javító- és felvételi vizsgálatra sikerrel előkészít a francia nyelvből is. Czim a kiadóhivatalban.

**Hirdetések és nyilte-
rek jutányos áron felvé-
tetnek.**

Családi ház.

Egy szép fekvésű ház (esetleg családi háznak) kedvező feltételek mellett szabad kézből eladó.

Telek kifizetve.

Szép-utca 14-ik szám.

Fogorvos.

Dr. Kont Izor

rendel naponként 9 — 5 óráig.

Lakás: Augusztus hó elseje óta Ujpest, Attila-utca 2. szám, Árpád-ut sarok.

Egy jó karban levő

Z O N G O R A
szabadkézből olcsó áron azonnal eladó.

Czim a lap kiadóhivatalában megtudható.

Fuchs Antal és József kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hírlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítését.